

ÇERNOBİL'DEN FUKUŞİMA'YA RESMİ YALANLARA KARŞI SORULAR

Türkiye'de nükleer aldatmaca

ÇERNOBİL

FUKUŞİMA

Cengiz GÖLTAŞ

EMO Yönetim Kurulu Başkanı

Dünya Japonya'da yaşanan felaketler zincirinin en ağır finali ile yüzleşmek üzere. Bugün Çernobil'den sonra Fukuşima Nükleer Santrali'nde meydana gelen yangın ve patlamalarla birlikte atmosfere yayılan radyasyon ile bir kez daha yüzleştiğimiz bu son tehlike, insanlığın kendi eliyle yarattığı ve olumsuz sonuçları uzun yıllara yayılacak olan bir tercihten kaynaklanıyor.

Şimdi Japonya'da yaşananlar ülkemiz için bize bir karar vermemizi söylüyor. Sorulması gereken ilk soru şu: Ülkemizde kurulması planlanan nükleer santraller ile kaç kuşak hangi hakla yaptığımız tercihlerin sorumluluklarını alması konusunda mecbur kılıyoruz? Hemen ardından ikinci soru da; kendimizde bulduğumuz bu hakkı kendi yaşam sınırlarımızı aşan bir tarzda kime karşı hangi felsefeyle dayatıyoruz?

Eğer bu soruları değiştirip meselenin odağına hangi nükleer santralin hangi şirket tarafından kaçınıcı nesil olarak inşaa edildiği, ya da teknolojinin bize

güvenlik olarak ne sunduğu veya yapılan anlaşma ile üretim ve tüketim üzerinden alternatif maliyetler ile ne oranda karlı çıktığı üzerinden bir tartışma yürütmeye çalışmak, emin olun fareli köyün kavalcısı misali, bizi bir illüzyona sürüklemek isteyen egemen dar çıkar çevrelerinin tuzağına düşmek olacaktır.

Çernobilin etkileri

Japonya'daki gelişmelerin ardından ülkemizde yapılan tartışmalara baktığımızda soruyu belki şöyle de sorabiliriz: Nükleer santral firmaları neden Türkiye'de santral kurmak konusunda bu denli hevesli ve AKP buna neden dört elle sarılıyor? Çernobil Felaketi, dünya ölçeğinde nükleer santral karşıtı toplumsal güçlerin bilinç ve örgütlülük düzeylerini arttırırken, nükleer lobilerin krizini de derinleştiren bir milat olmuştur. İşsiz kalan nükleer santral firmaları yeni siparişler ile yaşadıkları güç ve itibar kaybını giderebilecek arayışların içine girdiler. Bu aşamada demokrasisi ve toplumsal muhalefeti zayıf ülkelerle anlaşmalar yapılması daha kolaydı. Enerji alanında uluslararası sermayenin talepleri doğrultusunda neo-liberal politikaların

uygulayıcısı işbirlikçi bir hükümet ise biçilmemiş bir kaftan oluşturuyordu. Dolayısıyla AKP'nin nükleer santral kurulması konusundaki ısrarı, sadece kendi iktidarlarını sürdürmek adına küresel sermayenin yeni pazar arayışlarına kayıtsız şartsız teslim olma ısrarıdır. Bu nedenle nükleer santral ülkemize bir enerji ihtiyacından öte siyasal bir tercih olarak dayatılmaktadır.

Bu siyasal tercihin arka planında bulunduğumuz coğrafyada milliyetçi veya dinsel bir gücün hegemonik yapısını sağlamlaştırmak üzere nükleer bir silahlanma programının altyapısını hazırlamak ihtiyacından da söz edilebilir mi sorusu da zaman zaman gündeme gelmektedir.

Nükleer silahlanma tartışmalarına girmeden önce, burada toptancı bir yaklaşımla teknoloji karşıtlığı gibi bir yanılgı içinde olmadığımızı vurgulamam gerekir. Nükleer enerjinin başarılı amaçlarla kullanılması bilim ve insanlığın gelişimi adına reddedilmeyecek bir söylemdir. Zaten günümüzde de Dünya üzerinde toplam 56 ülkede, 250 civarında araştırma reaktörü var. Daha çok üniversitelerde ya da ulusal araştırma merkezlerinde bulunan ve enerji reaktörlerine göre çok daha küçük olan bu reaktörler, bilimsel, eğitim ve endüstriyel alanlarda ve kanser tedavisinde kullanılmakta.

AKP'nin son yıllarda hızlanan nükleer santral konusundaki adımları ve sonuçsuz kalan ihale girişiminin ardından, Rusya ile yapılan devletlerarası anlaşma sürecinde yaşananlara baktığımızda, böylesine ciddi bir meselede nasıl bir kafa karışıklığı yaşandığına şahit oluyoruz. Bu süreçte hiçbir eleştiri ve uyarı dikkate alınmadığı gibi Japonya'da yaşanan felaketin de gerçekten algılanmayıp hatta umursanmadığını görüyoruz ve bu durumdan dehşete kapılıyoruz.

Sağlıklı bir ihale ve teknik şartname düzenleme becerisinden uzak yaklaşımlarla başlayıp, "Yazı da gelse tura da gelse dik de dursa nükleer

Fukuşima Nükleer Santrali'ndeki radyasyon sızıntısıyla oluşan risk Türkiye'de, "mutfak tüpü de tehlikeli" noktasında tartışılıyor. Nükleer santral kurma kararı yalnızca bu kuşakları değil gelecek kuşakları da yaşamsal olarak ilgilendiriyor. Gelecek kuşaklar adına ciddi tehlikeler içeren kararlar vermek yerine, yerli kaynaklara ve temiz teknolojilere yatırımı önceleyen yeni bir kamusal irade yaratılmalı.

santral kuracağım" dayatması ile devam edip, Japonya'nın son deprem ile santrallerinin deneyden geçtiğinin belirtildiği, evdeki mutfak tüplerinin doğalgaz şebekelerinin de benzer tehlikeler içerdiğinin söylendiği bir yönetim anlayışında

Türkiye geri dönülemeyecek büyük bir açmaza sürükleniyor.

Nükleerden vazgeçilmeli

Bu koşullarda, nükleer santral sürecini devam ettirmenin; ne teknik, ne idari, ne mali, ne de son olay ile birlikte ahlaki olarak anlamı yoktur. Tüm çalışmalar hemen durdurularak nükleer santral programından vazgeçilmelidir. Kaldı ki geçmişten bugüne Türkiye'de nükleer santral kurulmasına dönük bir hazırlık sürecinin ve buna uygun bir yapısal düzenlemenin bulunmadığı herkesin bildiği bir gerçektir. Sonuçta nükleer teknolojiye sahip olmak ayrı bir konudur. Nükleer teknoloji; altyapısını hazırlamadan, bu konuda halen çeşitli ülkelerde yapılmakta olan araştırmalara katılmadan, geliştirilmekte olan yeni teknolojileri öğrenmeden ve öğrendiklerini ülkede uygulayacak nitelikte yeterli eleman yetiştirmeden mümkün değildir.

Kaldı ki yıllardır ısrarla vurguladığımız gibi; nükleer santral ilk yatırım ve işletim maliyeti çok yüksek, 35-

40 yıllık ekonomik ömrü boyunca yaşanan arızalarda güvenlik sorunları olan, atık sorunlarına çözüm bulunamamış bir teknolojidir. Nükleer radyasyon yayan atıkların yarılanma ömrü on binlerce yıl sürmekte ve Amerika başta olmak üzere birçok ülke nükleer çubukların nihai olarak depolanacağı alanların seçimi ve atıkların depolama yöntemi konusunda milyarlarca dolar harcama yapmalarına rağmen halen sonuç alamamaktadır.

Meselenin belki de en önemli etik boyutunu ise, ortalama 80-90 yıllık bir yaşam süresine sahip bir insan topluluğunun yaşadıkları dönemde verdikleri bir kararla gelecek kuşaklara binlerce yıllık olumsuz ağır bir sorumluluk bırakma keyfiyetini kendilerinde görebilmiş olmasıdır. Ülkemizde de nükleer santral kurma girişimlerinde rol alan siyasal kadroların ve teknokratların sorunu geleceğe havale etmek dışında önerdikleri bir çözüm bulunmamaktadır.

Neticede, ülkemizde izlenen yanlış politikalar sonucu enerji sektörünün ithalata dayalı dışa bağımlılığı yüzde 72 düzeyine ve kriz öncesi değeri 48 milyar dolara ulaşmıştır. Enerjide dışa bağımlılığımızı azaltmak üzere yerli ve yenilenebilir kaynaklarımızı öne çıkaran politikalar ile kaynak çeşitliliği yaratılarak arz güvenliği sağlanmalıdır. 2010 yılı sonu itibarıyla 48 bin 500 megavatlık bir kurulu güç dikkate alındığında bugün devreye alınsa ancak yüzde 4'ü oranında bir ilave güç oluşturacak nükleer santraller ile enerjide dışa bağımlılığın giderileceğini söylemek tam bir aldatmacadır. Gerçek olan, kendi kaynaklarımız olan rüzgar, jeotermal, su ve güneş başta olmak üzere temiz teknolojilere yatırım yapan yeni bir üretim anlayışı için yeni bir kamusal iradenin yaratılmasıdır. ■

